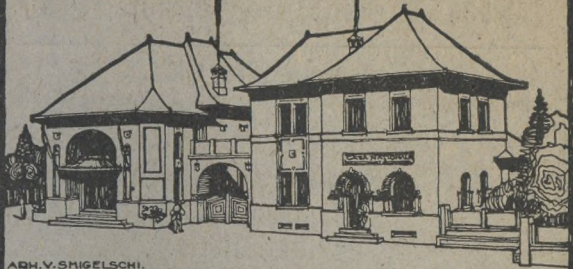

133502

PROIECT DE A
CAȘA NAȚIONALĂ

ARH. V. SHIGELSKI.

BIBLIOTECA POPORALĂ A „ASOCIAȚIUNII“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Anul XVI. Nr. 133. Ianuarie 1926.

Povestea vieții lui

Vasile Alecsandri

de

GEORGE VÂLSAN

membru al Academiei Române Prof. Univ.

.....
Editura „Asociațiunii“, Sibiu Strada Șaguna 6.

Prețul Lei 5.—

„ASOCIAȚIUNEA pentru literatura română și cultura poporului român“.

Intemeiată la 1861.

PREȘEDINTE DE ONOARE:

M. S. Regele FERDINAND I.

Prezident activ:

Vasilie Goldiș.

Vice-prezident I.:

Dr. Oct. Russu.

Vice-prezident II.:

Dr. Gh. Preda.

Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 50 de frunziși din toate păturile societății românești.

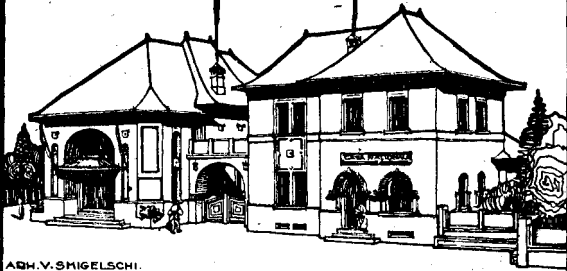
E de datoria fiecărui bun Român să sprijinească „Asociațiunea“ abonând publicațiile ei și înscriindu-se de membru.

Taxele de membru sunt următoarele:

Membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna.	Lei 5000.—
Membru fondator al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	” 1000.—
Membru pe viață al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	” 500.—
Membru activ al „Asociațiunii“, anual	” 50.—
Membru ajut. al „Asociațiunii“, anual	” 10.—

650726

PROIECT DE
CAȘA NAȚIONALĂ

ARH. V. SHIGELSKI.

BIBLIOTECA POPORALĂ A „ASOCIAȚIUNII“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Anul XVI. Nr. 133. Ianuarie 1926.

Povestea vieții lui

Vasile Alecsandri

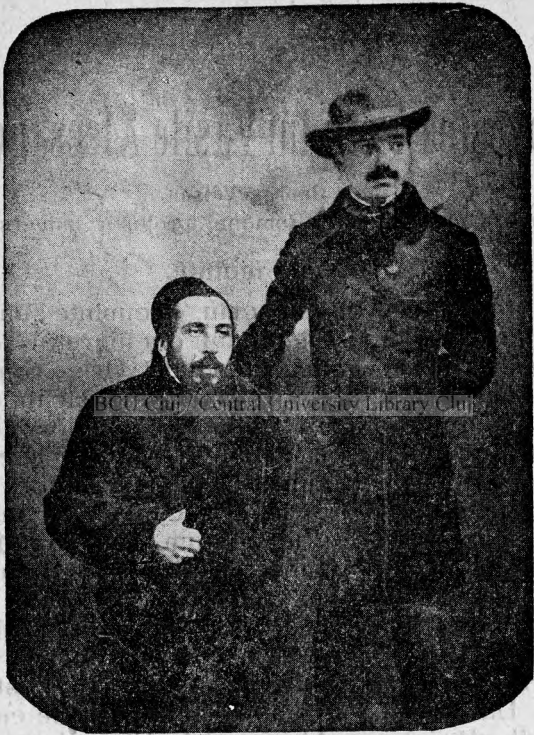
de

GEORGE VÂLSAN

membru al Academiei Române Prof. Univ.

.....
Editura „Asociațiiunii“, Sibiliu Strada Șaguna 6.

Prețul Lei 5.—

I. Ghica și V. Alecsandri.

Povestea vieții lui Vasile Alecsandri

de George Vâlsan,

membru al Academiei Române, profesor universitar.

Cuvânt înainte.

M'am încercat să scriu, în cuvinte simple și fără podoabă, viața unui om mare al Țării noastre: a lui Vasile Alecsandri. Orice român cu oarecare știință de carte îl cunoaște măcar de pe nume și toți copilașii școalelor noastre, cei de pe prundurile Dunării, precum și cei din văile umbrite ale Carpaților, au versurile lui pe buze. Cu cântări alcătuite de pe poeziile lui, toți ne-am trăit copilăria și până ni se va pleca fruntea spre pământ ne vom aminti cu drag de ele. Toți am simțit mulțumire și când le-am spus și când le-am auzit, fiindcă prin ele simțiam par'că vorbind glasul cel veșnic al neamului nostru.

Dar nu numai pentru ce a scris se cade să îl slăvim pe Alecsandri. Viața lui, mai puțin cunoscută, e o viață de laudă și ne poate fi învățătură. Căci a fost fiu de boer, purtat prin străinătăți, având avere la inde-

mână. Dar nu a trăit în nepăsare și plăceri, nu și-a uitat țara săracă și umilită de pe vremea aceea, ci a căutat să o înalțe pe toate căile și cât l-au ajutat puterile. Dacă Alecsandri, ca om, a pierit de mult dintre noi, amintirea bunei lui vieți nu poate pieri din mintea noastră, precum și opera lui, tânără ca florile primăverii, veșnic va rămâne între noi și ne va însenina sufletele.

Și viața lui, pe scurt, voi povesti-o eu acum, după mai bine de o sută de ani dela nașterea acestui român de seamă.

1. Imprejurările în cari s'a născut.

La începutul anului 1821 se auzi în Iași că prințul Ipsilante, general în armata rusească — însă grec de neamul lui — vrea să înceapă un războiu cu turcii pentru scăparea Greciei de sub jugul turcesc. Un astfel de sunet îngrijă pe locuitorii târgului Iașilor. Lumea adunată în piață, la ușile prăvăliilor, la „sindrofiile” boerești, vorbea numai de lucrul acesta. Atâtea războaie trecuseră peste Moldova, că omul se speria de cea mai mică amenințare de neliniște.

Când însă la sfârșitul lui Februarie veni vestea că Ipsilante a și trecut apa Prutului și se îndreaptă spre porțile Iașilor, grija se prefăcu în spaimă și mulți negustori și bogătași se gândiră să apuce mai bine calea

pribeziei, decât să rămână în oraș ea să ia parte la întâmplări, cari Dumnezeu știe de aveau să fie bune ori rele.

Fiecare își aduna ce avea mai bun: scule, blănuri și îmbrăcăminte; icoane, îmbrăcate în argint le urca într'o căruță, apoi încuia ușile de stejar ale caselor, punea grele lăcate la beciuri, trăgea obloanele și făcându-și cruce, pipăind legătura cu galbeni din sân, pornea cu nevasta, cu copiii, cu slugile mai credincioase, pe drumul munților.

Printre acești pribezi de frica *eteriei* era și boerul Vasile Alecsandri, bătrânul, care înainte fusese sameș în cetatea Benderului, iar dela răpirea Basarabiei de către ruși (1812) făcea negoț de sare prin țară.

Bătrânul Alecsandri într'o bună dimineață își urcă nevasta și copiii într'o căruță cu coviltir smolit și o porni din lași spre Siret, apoi pe sub poala munților înspre Bacău.

Drumurile pe atunci erau rele; adesea se întâmpla să întâlnești la un cot de drum, în inima pădurii, tâlhari înarmați până în dinți, cari pe lângă bani îți puteau lua și viața. Deaceea Alecsandri și cele câteva slugi credincioase păzeau cu puști și topoare căruța, sub coviltirul căreia stăteau cucoana și copiii boerului.

Astfel ajunseră în vechiul oraș de sub munte al Bacăului, unde trebuia să se nască cel mai de seamă vlăstar din neamul Alecsandri.

În vremea aceasta oastea lui Ipsilante înaintă până la Iași, stropi ulițele cu sângele tuturor turcilor din oraș, apoi se coborî în Țara-Românească. Aci însă nu avu noroc și până la începutul lui Iunie nu se alese nimic, nici de oaste, nici de generalul ei. Oastea fu bătută și împrăștiată, iar Ipsilante fu prins în Ardeal și băgat la temniță. — Dar cu dreptate pătimea acum, căci și el poruncise uciderea bunului Domn Tudor, a Olteanului nevinovat, fruntea țărânimii, care se răsculase pentru binele neamului său, înțelegând în câtă batjocură fusese aruncată țara noastră și cât de mult suferise de pe urma grecilor.

Deci până în toiuil verii, *eteria* fusese nimicită, așa că bătrânul Alecsandri nu mai avea de ce să se teamă. El însă rămase tot în Bacău cu ai lui, fiindcă din zi în zi aștepta nașterea unui nou prunc, care avea să-i înveselească bătrânețele.

Veni și timpul când se coc poamele de soarele lui Iulie, când grâul secerat se adună în movile de aur pe câmpuri, când sătenii încep să cosească livezile înflorite. A doua zi de Sfântul Ilie cel cu tunete, la 21 Iulie 1821, se născu Vasile Alecsandri. Ni-l dăruise vara și belșugul și el toată viața avea să împartă darnic cântări de fericire, de lumină și sănătate.

2. Copilăria.

Puțin trebuie să mai fi stat bătrânul Alecsandri în Bacău. Se va fi întors iar în Iași, la casa lui boerească înconjurată de o largă curte, unde Vasilică, noul născut, își petrecu pruncia. Copilul griji nu avea; toate îi stau la îndemână, așa că nu-i mai rămânea decât să alerge și să se joace. Și târziu, spre bătrânețe, își aduce aminte cu duioșie V. Alecsandri de aceste jocuri ale lui cu un băiat de țigan, Porojan, care fusese adus ca rob la curtea lui tată-său.

Când se făcu ceva mai măricel fu dat pe mâna unui călugăr cărturar, părintele Gherman. Acesta, în schimbul locuinței și mâncării, îl învață să citească pe el și pe Mihail Cogălniceanu, care avea să ajungă mai târziu bărbatul atât de însemnat în cârmuirea țării.

După ce învață cât putu învăța dela călugăr, Vasile Alecsandri fu trimis de tată-său în școala unui profesor francez, care se pripișise în Iași pe vremea aceea. Aci rămase până la treisprezece ani. În școala aceasta, dacă nu învață carte prea multă, legă prietenii trainice și își deșteaptă închipuirea ascultând dela prietenii lui povești despre țări depărtate și despre întâmplări minunate:

Văd insule frumoase și mări necunoscute
 Și splendide orașe și locuri de smarald,
 Și cete de sălbateci prin codrii deși pierdute
 Și zâne ce se scaldă în faptul zilei cald.

3. Tinerețea și călătoriile.

Boerul Alecsandri dorea ca fiul său să ajungă un mare cărturar. Deaceea, cu toate, că „Vasilică“ era încă tânăr de tot, în 1834 părintele său îl trimise la Paris cu gândul ca să învețe medicina. Băiatul plecă din țară împreună cu Ion Cuza, care pe atunci era numai un fiu de boer, dar care în urmă avea să ajungă întâiul Domnitor al țărilor românești unite.

Frumusețile, sgomotul și plăcerile străinătății întru atât l-au încântat pe Alecsandri, că nici nu a mai vrut să audă de medicină. La început colinda prin spitale cu gândul cinstit că trebuia să se facă doctor, cum îl hotărîse părinții. Dar când simți mirosul greu al sălilor de spitale când văzu atâtea boale, atâtea trupuri spintecate pe mese de piatră, îi pieriră toate gândurile de ascultare a poruncii părintești. Fieea lui era prea senină, prea veselă ca să poată răbda astfel de privești. Atunci se încercă să învețe matematicile. Dar nici știința socotelilor nu i fu pe plac și se apucă să studieze legile. Puțin timp trecu și i se urî și cu acestea. Fructul științei era prea acru pentru el. Când în jurul lui era atâta viața și atâta petrecere, cum să se închidă el în casă și să-și poarte ochii pe foile sarbede ale cărților de legi? Lui îi trebuia luncă înverzită, câmpuri în-

tinse acoperite cu flori, cer albastru plin de lumină, cântece și veselie. Și ca să împace astfel de trebuințe ale firii lui, ce altă cale putea urma decât a poeziei? Prietenii văzându-l rătăcind fără spor dela o știință la alta îl sfătuiră să se lase de învățatură și să se apuce de poezie, lucru care răspundea minunat gândurilor lui ascunse. De atunci aceasta a fost îndeletnicirea de seamă a întregii sale vieți.

La vârsta de 18 ani plecă cu Negri în Italia. Mulți vor fi auzit de această țară, care e dintre cele mai frumoase țări din lume. Pe când la noi troenele acoper munții și șesurile, făcându-ne să ne strângem în jurul focului, acolo numai în toiul iernei mai vezi câte un petec de zăpadă pe vârful munților, dar pe văi și pe câmpii viorelele, brândușele, lalelele cresc ca primăvara, iar unii copaci rămân pururi verzi și înfloresc tot anul. Cerul e senin și albastru ca marea ce ocolește mai de pretutindeni această țară binecuvântată. Pe alocuri primăvara se îmbulzesc atâtea flori, încât un oraș s'a numit Florența. Pretutindeni răsună cântece, din vârful munților prăpăstioși până pe străzile albelor cetăți ale căror palate își scaldă treptele de marmoră în valul liniștit al mării. În orașele mari și mici se înalță clădiri și biserici, cari se pot socoti, printre cele mai frumoase pe care le-a ridicat vreodată mâna

omenească. În muzee stau adunate mărețe statul și comori de tablouri. — Și nu numai atât! dar ce ne e mai scump nouă, în această țară locuște un popor frate cu al nostru, un popor cu un graiu aproape ca al nostru. Pământul Italiei e presărat cu ruinele lăsate de cea mai puternică împărăție a lumii, împărăția romană. În capitala Italiei, la Roma, se înalță stâlpul de piatră, foarte înalt, pe care Traian a pus să se cioplească războiul în care el a fost biruitorul Dacilor și întemeietorul neamului românesc. Acolo se află pecetea istorică despre latinitatea neamului nostru.

Toate aceste lucruri acum tulbură puternic pe tânărul Alecsandri. Comori de lrumsețe se adunau în sufletul lui încântat. Acum se hotărîse cu desăvârșire: el avea să fie înainte de toate un poet.

4. Intoarcerea în țară.

Părinții îl chemară lângă ei. Ca să nu stea fără rost, i se dăde o slujbă neînsemnată, însă de aceasta nu se îngrija el. Nu dela slujbă aștepta răsplata vieții. Umbla nepăsător, cu legături mari roșii la gât, după cum era obiceiul pe la Paris. Boierii bătrâni, cari păstrau portul grecesc — cu papuci, scurteică și pe cap cu ișlic mare cât un bostan, — se cruceau și-și șopteau în barbă

că s'au stricat tineretul și nărauurile. Inșă aveau să vază ei în curând ce trebuia să iasă din neastâmpărata odraslă a sameșului Alecsandri.

Tânărul venise din libera, bogata și vesela Franță, în care fiecare putea spune și scrie ce credea că e bine. El se deprinsese cu lumea de acolo și acum, la întoarcerea în țară fusese isbit durereros de starea umilitoare în care se afla neamul nostru. Sărăcie și sălbătecie pretutindeni. Nimeni nu-și mai adăsea aminte de vechia faimă a Moldovei — Ștefan cel Mare. Pe lângă vechiul stăpân, turcul, care tot mai stăpânia prin slugile lui grecești și care cerea bir greu, acum se poftise singur și rusul, care se făcea din ce în ce mai rău și mai obraznic.

La cărma țării se perindaseră Domnii unul după altul și în scurtul timp cât ședeau în tron se gândeau mai curând la îmbogățirea lor decât la nevoile țării. Vodă tăia și spânzura. Legi statornice în cari să se încreadă tot omul nu erau, și chiar dacă erau, nu se țineau. Nici dreptate nu prea era. — Bine că ne-a scăpat Dumnezeu de astfel de timpuri!

Ca să ajungi la „dregătorii“ înalte nu-ți trebuia nici muncă, nici minte multă. Dacă erai boer mare, slujba îți venia de-a gata în poală. Dacă erai sărac, trebuia să știi cum să lingușești întâi pe boierii mici, apoi pe cei mai mari și la urmă pe Vodă.

Și pe lângă atâtea grele păcate, mai căzuse pe capul țării noastre încă unul, tot atât de urit și periculos: Limba, cel mai puternic semn de viață al unui popor, limba noastră atât de dragă, în care au vorbit atâtea sute de ani moșii și strămoșii noștri, limba în care ei și-au pus toate bucuriile și durerile, acum era împestrițată cu vorbe grecești, turcești și muscălești, — ba unii români nici nu o mai vorbeau.

În această stare era Moldova când se întoarse Alecsandri din străinătatea luminată. E de mirat cum la vârsta în care alții se țin numai de nebunii, el își dă seama de toate. În sufletul lui tânăr și curat strigară dureros toate nevoile neamului său. Trebuia ridicat din umilință neamul acesta, și cât mai repede! — Acelaș gând îl întâlnia în mai toți tinerii cari se întoarseră de curând din străinătate. Aceasta se întâmpla în Moldova, Dar și în sora dela Miazăzi, Muntenia sau Țara-românească, incolțise acelaș gând.

Calea cea mai bună pentru izbândă li se păru la toți că este să ceară înainte de toate unirea Principatelor. Începură să vorbească de aceasta prin întruniri și prin gazete. Într'una din aceste gazete „*Dacia literară*“, a lui Cogălniceanu, publică și V. Alecsandri întâta lui lucrare literară. Însă gazeta trebui să piară, cum pieriseră și altele mai

înaintate, căci cârmuirea și străinii puternici, cari se vedeau amenințați prin cele spuse în ea, o prigoniră din toate părțile.

5. Călătorii în munții Moldovei.

Alecsandri nu mai publică nimic vreo doi ani. În 1840 se întâmplă de îi muri mama, pe care o iubea nespus de mult. O plânse amar și i se făcu groază de casa, în care îi văzuse sfârșitul. Se gândi să plece din Iași și într'o zi de vară se urcă într'un poștalion și porni spre munți.

Toți știm cât de frumoși sunt munții noștri. Când te urci dintre dealuri și dai de pădurile umbroase de fag și de brad, de păraiele repezi, cari mușcă din stâncă, de răcoarea vailor înflorite, de înălțimile tăcute, în jurul cărora se roiesc vulturii, par'că ți se limpezește sufletul de supărări și te simți mai aproape de Dumnezeu.

Ce trebuie să fi simțit Alecsandri, care tresărea la vederea frumuseții cu mai multă căldură decât obștea oamenilor! Singurătatea și sălbătăcia munților era prielnică durerii lui. Căci munții Moldovei nu își arătau numai frumusețea lor de munți. În ei trăia vie amintirea trecutului de glorie moldovenească. Mănăstiri și schituri de piatră, cu glasuri de clopote străbune, morminte de Domni rășboțnici și de Domnițe cuvioase,

rămășițe de palate și biserici domnești, ca la Baia, ruina Cetății Neamțului, cea „ca o cunună fulgerată pe fruntea unui deal“, Dumbrava Roșie, cea semănată de Leșii puși la jug, atâtea fapte de isbândă și de durere, cari își trăiau viața veșnică în povestirile poporului, — toate îi vorbeau acum în graul înalt și tulburător al unui trecut de măreție.

Tânărul boer, care își lepădase legăturile roșii dela gât, vedea acum plin de uimire că orașele, cu case înalte de ametești uitându-te la ele, sunt mult mai puțin frumoase decât munții plini de amintiri, în poala cărora se născuse el, și că e mai bun, mai primitiv poporul de plăeși cu veșminte albe și cu pălărie largă, decât neamurile străinătății. Trăi și el viața muntelui și pe măsură ce durerile i se potoleau în suflet i se deștepta puternic gândul datoriei către țară și neam.

Își trecea timpul colindând din sat în sat și din munte în munte, pe la stânille plaiurilor, încântat de tratul țărănesc și mai ales de limba, care la țară, în părțile ferite de străini, s'a păstrat totdeauna curată. Cum era el iute de minte înțelese că limba bună nu este cea împestrițată de vorbe străine a boerilor, ci limba ciobanului sau a plugarului. De atunci își puse în gând să scrie numai curat românește, așa cum se vorbea la țară. Și seara, în sate, când sătenii se

adunau la clacă și spuneau basme, sau pe vârful munților, când ciobanii în amurg începeau să sufle din buciume și să zică doine, el asculta cu luare aminte vorbele și le însemna. Astfel că peste câțiva ani, văzând stricarea limbii noastre, se hotărî să tipărească tot ce adunase mai de seamă, spre a vedea lumea ce comoară avem noi ascunsă în poezia populară și, după cum spune însuși Alecsandri, ca să fie „o armă contra derăpănării sufletești sub care stă îngenunchiată întreaga țară” și ca să dea un avânt mai întins adevăratei poezii românești.

În această adunare se află „*Miorița*”, cea mai frumoasă închipuire poetică eșită din sufletul românesc.*) Atât de frumoasă încât îți vine să crezi că însuși Dumnezeu a șoptit-o unui fecior cioban pe creștetul unui munte, într'o clipă de închinare în fața frumuseților firii. — Dacă nu l-ar fi cules Alecsandri, acest diamant al poeziei românești ar fi fost pentru totdeauna pierdut, fiindcă de atunci nimeni nu a mai auzit *Miorița* într'o formă atât de deplină și de fermecătoare.

Tot în munți scrise și poezii de ale lui, pe cari de dragul poezii populare le numi *Doine*. Din ele se vede că în tot timpul șederii sale în munți el a fost cu adevărat frate cu păstorul și cu ciobanul.

(Din colecția de poezii populare, adunate de Alecsandri.)

6. Revoluția dela 1848.

În anul 1848, în depărtata țară a Franței, poporul doritor de mai multă libertate se răsculă. Și precum când arunci o piatră într'un lac, apa se tulbură și cercuri de unde se întind până spre maluri, tot așa, când izbucni revoluția, se mișcară toate țările vecine și mișcarea aceasta ajunse până la noi. Tinerii noștri de seamă fuseseră crescuți în Apus și împărtășeau gândurile în numele cărora luptau popoarele Apusului. Deaceea se hotărîră să înceapă lupta și în țările românești. Tinerii aceștia doriau mai cu seamă scăparea Principatelor de înrâurirea rusească și Unirea Moldovei cu Muntenia.

Răscoala fu mai prielnică în Muntenia; însă în Moldova, țara lui Alecsandri, nu aduse vreun folos mare. Casele, în cari se adunau tinerii — bonjuriștii — fură înconjurate de ostași de-ai lui Mihai Vodă Sturza, și tinerii fugăriți prin grădinile din marginile orașului Iași. Unii fură prinși, bătuți, apoi închiși pe la mănăstirile din munți, iar alții alungați peste hotare.

Alecsandri fu nevoit să fugă în Bucovina. Când s'a văzut gonit de pe pământul unde se născuse și silit să rățăcească prin orașele străinătății, plin de întristare scria dela hotar:

Eu te las, țară iubită
De-al tău cer mă depărtez,
Dar eu inima cernită,
Plâng amar, amar oftez...

* * *

Cine știe, cine știe,
Dacă 'mpins de-al soartei vânt
M'oi întoarce 'n veselie
Să sărut al tău pământ!

* * *

De-oi vedea încă vr'odată
Munții tăi răsunători
Ce cu-o frunte înălțată
Se pierd jalnic printre nori.

BCU Cluj / Centrul University Library Cluj

Și cei codri de verdeață,
Unde eurg, șoptesc ușor
Reci isvoare ce dau viață,
Doine, care zic de dor.

* * *

Iată ceasul de pornire!
Iată ceasul mult amar!
Veselie, fericire,
Eu te las pe al-tău hotar.

* * *

Și a mea inimă îți zice:
O, Moldova ce jelse,
Adio, rămâi ferice,
Ferice să te găsească!

(Adio Moldovei.)

7. In pribegie.

Aleksandri trecu din Bucovina în Ardeal, unde, umblând tot prin mijlocul țăranilor, își mări culegerea de poezii populare, apoi luă drumul străinătății, prin care pribegi doi ani de zile. În acest timp n'a fost om însemnat pe care să nu-l fi întâlnit și să nu-i fi atras luarea aminte asupra țărilor noastre. Apoi prin cuvântări, prin prieteșuguri alese, prin scrisori, vorbea de trecutul nostru de vitejie și de starea de plâns în care ne aflăm acum, arăta că visul tuturor românilor e unirea Principatelor, fiindcă numai prin unire vom ajunge o țară puternică și luminată. Cu asemenea simțiri în suflet trimite din Paris acel neuitat strigăt plin de avânt, care te înfioară ca o bărbătească chemare la luptă :

Voi, ce stați în adormire, voi ce stați în nemișcare,
N'auziți prin somnul vostru acel glas triumfător,
Ce se 'nalță pân' la ceruri din a lumii deșteptare
Ca o lungă salutare
Către-un falnic viitor ?

*

Numai tu, popor române, să zaci veșnic în orbire ?
Numai tu să fii nevrednic de-acest timp reformatore !
Numai tu să nu iei parte la obșteasca înfrățire,
La obșteasca fericire,
La obștescul viitor ?

Cu mare bucurie simți Aleksandri că Domnul se schimbase și că acum era pe tronul Moldovei Grigore Vodă Ghica, om

blând și înțelept, care des'egă robia țiganilor. Din fundul lumii de pe unde se găsia, se grăbi să vie îndărăt și iată poezia, în care vedem bucuria întoarcerii în țară :

În țara mea dulce sunt drumuri de flori,
În dulcea mea țară sbori, murgule, sbori.

Țara nu-i departe, o simt, o văd eu
Raiul înflorește în sufletul meu.

Pieriți neguri dese, iată dulcea stea,
Piei străinătate, iată țara mea!

(Întoarcerea în țară).

8. Muncă nouă.

Cum intră în țară începu să muncească cu o râvnă neîntrecută. Pământul iubit al țării par'că îi dădea puteri. Publică poezii (Mărgăritărele) și o mulțime de piese de teatru, prin cari, după cum am spus, el urmărea îndreptarea moravurilor vremii sale.

Curând îl apucă dorul de călătorii și plecă spre Paris, unde însă nu stă de geaba, căci Alecsandri era dintre oamenii, cari își găsesc întotdeauna o faptă bună de făcut. În Paris serie un șir de frumoase legende din trecutul românesc. Între aceste sunt mișcătoarele povestiri: *Meșterul Manole* și *Constantin Brâncoveanu*. Fiecare dintre noi, ea copil, a plâns soartea bietei soții a Meșterului Manole, zidită în temelia Mănăstirii dela Argeș și a lui Constantin Brâncoveanu,

„Boer vechiu și domn creștin“, pe care tureții l-au măcelărit împreună cu toți copiii. Tot acolo scrie și minunata legendă: *Mărioara Florioara*.

Când vine din nou în țară, întemeiază el singur, în Decembrie 1854, o revistă „România literară“, în care Cogălniceanu scrie și el regulat, iar Alecsandri își tipărește poeziile populare adunate mai de mult.

În toamna anului 1855 porni spre Sevastopol, în Crimeea, spre a fi față la căderea acestui oraș rusesc împresurat de oștirile franceze și engleze. Aici, el fiind un om plăcut la înfățișare și meșter la vorbă, legă prietenie cu mulți dintre trimișii puterilor din Apus, căutând necontenit să capete sprijinul oamenilor puternici pentru împlinirea marelui gând al Unirii. Căci, cu toată nereușita de mai înainte, tinerii luptători ai țărilor noastre se gândeau tot cu mai mare nădejde la izbândirea acestui vis. Așa că în anul 1856 se alcătuește comitetul Unirii în care, firește, Alecsandri face parte ca un harnic luptător.

9. Alecsandri ministru.

Bunul Domn al Moldovei Grigore Ghica părăsi tronul în acelaș an. Ii urmă un șir de „caimacami“.

Alecsandri ajunse ministru de afaceri străine. N'a fost glas mai cald ca al lui, care

să cheme Unirea, n'a fost suflet, care s'o dorească mai mult. Vorbi în fața străinătății, luptă înăuntrul țării, scrise poezii răsunătoare, pline de patriotism, lucră pentru teatru, cu gândul acesta: *Cinel-Cinel*, în care e vorba de un Moldovean, care ia de soție pe o Munteancă. Piesa se încheie cu următoarea horă, care trebuie să fi ridicat sala în sus de strigăte și aplauze, căci în toate mințile fierbea acum numai gândul Unirii:

Lelișo dela Munteni
Treci colea la Moldoveni
Să ne prindem soșiori
Și să fim ea doi bujori.

Piară dracul dintre noi,
Să fim una amândoi,
Tot un trup și-un sufletel,
Uniți ca cinel-cinel.

10. Unirea Principatelor.

Alecsandri era prieten bun cu colonelul Cuza și luptă din toate puterile ca să-l ajute la urcarea pe tronul României unite. Lui și tuturor bărbaților de inimă din vremea aceea datorăm minunea Unirii. Căci, în adevăr, a fost o minune! Fusese atâta neînțelegere odată între cele două țări surori, și atâta zavistie între boierii fiecărei țări, cari credeau că fiecareuia i se cuvine sfânta datorie de a purta pe frunte coroana atâtor șiruri de Domni, încât te gândești că poate a fost

Duhul Sfânt, care s'a pogorit în zilele acelea asupra deputaților din Adunări de i-a făcut să lase la o parte orice neînțelegere și, atât la Iași cât și la București, să aleagă pe *Alexandru Ion I*, Domn al României unite.

Sub Cuza, Alecsandri rămase ministru al afacerilor străine. Domnul, care văzuse ce prieten bun avea în marele poet, îl însărcină să ducă vestea despre alegerea lui pe la Curțile străine și să capete încuviințarea Puterilor sub a căror ocrotire ne aflam. Aceasta era una dintre cele mai grele însărcinări, care se putea da unui om, dar Cuza știa că cei în care arde văpaia dragostei de țară pot birui multe greutateți. La plecare îi spuse plin de încredere numai aceste cuvinte: „Du-te și fă cum te-o povățui inima și cugetul“.

Alecsandri începu să cutreere lumea. Pretutindeni biruia orice greutateți cu iubirea lui de țară și cu darul de a încânta pe oameni. În Italia fu bine primit de rășboinicul rege de curând urcat pe tron, Victor Emanuel. În Franța, Alecsandri atât de mult plăcu împăratului Napoleon al III-lea, încât acesta îl dăruie pentru țara lui cu 10.000 de puști. În Anglia întâmpină mai multă împotrivire, însă și aici la urmă isbuti să facă pe englezi să încuviințeze Unirea și pe Domnitorul Cuza.

În sfârșit scăpă cu bine și de aceste însemnate sarcini și nerăbdător se întoarce ca să lucreze și el împreună cu ceilalți în țară nouă. Erau atât de multe de făcut și era atâta nevoie de munca oamenilor luminați, că Alecsandri nu putea lipsi din mijlocul nostru.

Dar pe lângă trebile țării, nu uita nici poezia, nici teatrul. Scrise vreo șapte piese de teatru, unele triste, altele mai vesele. Între acestea „*Lipitorile satelor*“ arată cum satele noastre de atunci erau supte de cârciumarii evrei și de arendașii greci.

În anul 1866, odată cu căderea lui Cuza de pe tron, se retrage și Alecsandri din trebile Statului. Peste un an e ales membru al Academiei Române.*) Câtva timp Alecsandri se îngrijea numai de poezie, pe care adesea o dăduse uitării pentru alte îndeletniciri, cari i se păreau mai însemnate fiindcă aduceau folos țării.

---

*) O societate națională, întemeiată în 1866, alcătuită din cei mai de seamă învățați din țările locuite de Români. Menirea acestei societăți este să se îndeletnicească cu cercetarea limbii și istoriei românești, să dea avânt științei la noi în țară și din averea ei să ajute o samă de tineri doritori de învățătură înaltă, să premieze lucrările bune ce se tipăresc și să publice studii menite a înăvuși știința românească. Academia are cea mai bogată adunare de cărți și documente din țară

Se retrase la moșia sa din lunca Siretului, Mircești și acolo, în casa lui bătrână, în căldura odăilor, pe când vis zolul troenia ferestrele afară, el scrisese un șir de poezii: *Pasteluri*, în cari descria cum e țara noastră din frumoasa primăvară până în iarna geruoasă.

Când se duse la lași dete și pe la societatea „Junimea“, care avea revista „Convorbiri literare“. Aici el citi pastelurile de cari se uimi toată lumea. Căci până atunci nimeni nu văzuse atât de bine și nu arătase așa de frumos priveliștile țării noastre și farmecul vieții petrecute la țară.

11. Pagini de poezie.

Ne-am hotărît să vorbim numai de viața lui Alecsandri.

Dar pe cine l-ar răbda inima să treacă pe lângă un lucru frumos, fără să-l privească mai de aproape și să-l îndrăgească!

Să deschidem deci la întâmplare minunata carte „*Pasteluri*“: iată iarna, când se pornese ninsorile:

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară,
Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară...
Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare
Ca fantasmе*) albe pomii înșirați se pierd în zare
Și pe 'ntinderea pustie, fără nume, fără drum,
Se văd satele pierdute, sub elăbucii albi de fum.

*) Vedenii.

Apoi când vin viscoalele iernei dinspre
miază-noapte, spulberând zăpezile, îndoind
codrii :

• Fericit acel ce noaptea rătăcit în viscolire
Stă, aude 'n câmp lătrare și zărește cu uimire
O căsuță drăgălașe cu ferestrele lucind,
Unde dulcea ospesie îl întâmpină zimbînd.

În sfârșit „lumina e mai caldă și în inimă
pătrunde“. Sosește primăvara. Poetul se în-
dutoșează ca un copil înaintea celui dintâi
semn de viață:

O Doamne, iată-un flutur ce prin văzduh se pierde !
Pe care 'nceț se urcă un galben gândăcel
Și sub a lui povară îl pleacă 'nceținel.

Venise primăvara ! Cu cât drag nu vor-
bește Alecsandri de cucoarele în calea că-
rora sar copilașii cu pieptul desgolit, de
toporași înfloriți pe sub frunze, de mișii ti-
neri ce sburdă prin pășune !

Lumea-i toată 'n sărbătoare,
Ceru-i plin de ciocârlii,
Vin Floriile cu soare
Și soarele cu Florii.
Păcat, zău, de cine moare
Și ferice de cei vii !

Din frumsețe în frumsețe ajungi către
sfârșitul cărții, până întâlnești pe Rodica.

Purtând cofița eu apă rece,
Pe ai săi umeri albi rotunjori,
Juna Rodică veselă trece,
Pe lângă junii semănători.

Ei cu grăbire îi sar în cale,
Zicând: Rodică, floare de erin
În plin să-ți meargă vrerile tale
Precum tu, dragă, ne ești cu plin!

*

S'ajungi mireasă, s'ajungi erăiasă!
Calea să-ți fie numai cu flori
Și casa casă și masa masă,
Și sânul leagăn de pruncușori!

*

Cu grâu de aur o împresoară,
Apoi cofița întreg'o beau,
Copila râde și 'n cale-i sboară,
Seaturând grâul din părul său.

Poezia aceasta e ca o icoană a întregii poezii a lui Alecsandri. Ca Rodica, tot așa de senină, de veselă e și poezia lui. Și ea umblă numai prin mijlocul florilor și grânelor; și ea răcorește sufletele celor ce o citesc și după fiecare citire ne simțim sufletul îndreptat spre urări de bine și spre iubire față de toată lumea. Așa a fost Alecsandri. Pe el nu l-a răbdat inima să facă pe cineva să suspine — chiar în poezie — fără să-i răsplătească apoi cu bucurie suspinul. El nu se vaită, nici nu visează. El ne spune toate senin, vesel, plin de neastâmpăr, tubitor de sgomot uneori. E sărăcie și rău de multeori la țară, dar Alecsandri și-a zis că cu acelea trăim mai tot timpul, așa că, în poezie măcar să nu ne mai aducem aminte de rău. Deaceea, chiar în vremuri grele, de viscol sau de furtuni, câmpia la el e fru-

moasă, deaceea la el întotdeauna întâlnim țărani în vestimente de sărbătoare, cu zimbetul pe buze și cu pacea în suflet.

Și acum să spicuem dintr'o altă carte, cea mai plină de închiputri frumoase a lui Alecsandri: *Legende*. Vom alege numai două povestiri.

Legenda ciocârliei: A fost odată o copilă de împărat, Lia, care era atât de frumoasă că se dusese vestea despre ea în tot largul pământului. Veniau crai și împărați ca s'o ceară de soție, însă ea nu vrea pe nimeni. Numai când se uita la soare i se umpleau ochii frumoși de lacrimi, căci ea iubia soarele. La urmă nu se mai putea stăpâni și în revărsat de ziuă porni pe un cal năzdrăvan spre palatul soarelui.

Se duce calul Graur spre codri de stejari.
 În care greu se luptă balaurii cei mari
 Cu pajuri năzdrăvane, născute în cea lume;
 Prin locuri unde șerpii, brillianturi*) fac din spume,
 Și smei fac palaturi de-argint cu turnuri dese,
 Ca 'n ele să ascundă frumoase împărătese...

Aleargă fără odihnă 9 zile și 9 nopți și în amurg ajunge într'o întinsă vale verde, care e mărginită de albastra, sgomotoasa mare și în mijlocul apelor, departe, se vede raiul, în care se înalță palatul soarelui. Cu ajutorul unui alt cal, care ese din mare, înnoată

---

*) Diamante.

până la ostrovul soarelui. Aici iarba e vie și altoită cu raze. Lia intră în palatul luminos cu gândul că va întâlni soarele, dar dă de bătrâna lui mamă,

„Cu genele căzute pe ochi ca o năframă“.

Aceasta trăește în lumină și mărire, dar tristă și orbită de veșnica lucire a soarelui. E ursită să vadă numai când fiul său e în primejdie. Bătrâna, auzind pași, tresare și întreabă: „Cine e? Cine a îndrăsnit să calce prin locuri necălcate de pământeni?“ La glasul dulce al fetii, ea răspunde că dacă e fecior să rămâie, iar dacă e fată să plece din palatul soarelui, copil fără păcate. Pe când fata sta la îndoială se aud afară caii soarelui, cari se întorceau. Cum o vede pe Lia, soarele se simte cuprins de iubire, dar mama, îngrijată, care se întreabă dacă străinul nu cumva e fată, că prea are glasul dulce și duios, pune în patul străinului flori. Dacă va fi băiat se vor veșteji, dacă va fi fată vor înflori mai mult. În zori, bătrâna trezindu-se din somn, simte o lumină ciudată umplând lumea; dibuind se duce la patul străinului și vede (căci dragostea de mamă o face să vadă) florile proaspete.

Incredințată că străinul a fost o fecioară, aleargă la fereastră și pe cer zărește pe Lia alături de fiu-său, care dăduse lumea uitării și scăpase hăturile cailor dela carul său. Lumile cuprinse de flăcări vedeau un

alt soare — Lia lângă soare. Bătrâna blestemă pe copila, care-i răpise feciorul și, îngrozită de ce vede, cade moartă, dar și blestemul se sue până la Lia.

Și-a soarelui mireasă, lovită, fulgerată,
Din ceruri cade 'n mare, lucind ea o săgeată.

Și de atunci a luat înfățișarea de ciocârlie,

„Ce veșnic către soare se 'nalță 'n adorare
Chemându-l, primăvara, cu dulcea ei cântare“.

Această legendă cu toate că uneori e încărcată cu lucruri de prisos, e una dintre cele mai frumoase poezii ale lui Alecsandri. În ea se arată închipuirea lui Alecsandri mai largă, mai strălucită decât ori unde. Descrierile sunt de-o măreție cum rare ori s'a ajuns la noi. Când citești legenda aceasta îți se pare că te scalzi în lumina soarelui despre care e vorba, iar la început în câteva versuri e adunată întreaga lume de basme.

De când erau ea iarba, anticii*) codri deși
Și mici ca mușuroae Carpații urieși
Și văile profunde**) și latele vălece
Ca pe o apă lină ușoare vâlurele,
De când în lume lupii erau păstori de oi,
Și urșii cu cimpoae mânau cirezi de boi;
De când purta'n cosițe Ileana Cosinzeană
O floare cântătoare, o floare năzdrăvană.
N'a fost copilă 'n viață mai dulce, mai aleasă.
Decât frumoasa Lia, fecioară 'mpărătească.

*) Bătrâni.

**) Adânci.

Legenda istorică *Dan, căpitan de plai* slăvește vitejia strămoșilor.

Dan fusese un mare viteaz în vremea lui, însă acum la bătrânețe trăia în munți singuratec, gândindu-se cu întristare senină că în curând va trebui și el să moară. Dar într'o zi aude pe doi stejari bătrâni de veacuri, șoptindu-și în freamătul lor că'n țară au năvălit Tătarii și că aceștia ard satele, holdele și codrii și iau în robie copii. Bătrânul aude și nu-i vine să creadă, dar văzând cum stolurile de vulturi coboară spre câmpie chemate de mirosul sângelui, înțelege că acesta e adevărul. Își desprinde paloșul din cui, strânge chinga calului, își face o cruce și pornește spre șes. Pe seară ajunge la casa lui Ursan, om aspru, care creștea herghelit de cai. Ursan era un viteaz. El dormea noaptea pe buzdugan și odată prinsese în luptă pe hanul Mirza. Dan intră și îi spune ce nevoi calcă țara. Ursan e gata de drum, își chiamă copila, Fulga, o voinică fecioară, care aleargă din zori până în amurg călare. Ea prinde și îmblânzește un cal sălbatic pentru tatăl său și pe seară cei doi viteji pornesc. În curând se arată luna : „păduri, movile, râuri, apar căzute 'n visuri“.

— „E roșie luna! zice din doi cel mai bătrân.

„E luna însetată de sânge de păgân!“

Răspunde cel mai aspru... Și puii lor de smei

Se due trăgând doi spectri*) de umbră după ei.

În zor ajung la locul luptei. Se dau jos de pe cai și privesc în vale :

Cinci sate ard în flacări pe câmp, și fumul lor,
Se întinde ca o apă, plutește ca un nor...
Prin fum se mișcă umbre fuginde, rătăcite,
Copii mărunți și mame și fete despletite,
Și cai scăpați în fugă, și câni și boi în turme
Goniți de tătarimea ce calcă pe-a lor urme.
Iar lângă Nistru multă urdie tătărească
Năprasnic se ucide eu ceata românească.

Cei doi viteji se înțeleg să intre în dușmani unul dela răsărit și unul dela apus : amândoi se aruncă în tătarime și cât se rotește buzduganul lui Ursan ori paloșul lui Dan se fac ochiuri goale de jur-împrejurul vitejilor. Astfel cosese la vieți în floare, până ajung de se întâlnesc și își încrucișează armele.

— Noroc ție Ursane! — Și ție tot noroc!

Dar abia isprăvește cuvântul și Ursan e isbit de o săgeată în piept. Tătarii ca zăvozii vor să dea năvală, dar Dan numai odată se răstește la ei și păgânit se dau în lături, tremurând la amenințarea ochilor lui. Atunci trimit un vijor de săgeți și Dan, lovit șovăește.

„Ursane! pentru tine de-aceum nu e scăpare!“
Zicând el cade-aproape, se sprijină într-o mână,
Și paloșul lui ține în loc ceata păgână“.

---

*): Dedenii, stafii,

Măreț erou și vrednic de timpurile lui Ștefan cel Sfânt! Rănit, nu se gândește la el, ci la soartea prietenului său, și chiar pe moarte, tot caută să-l apere. Dar Ursan scapă, căci e răpit de Fulga, care călare se repede printre tătari, fură pe tatăl său și fuge. Oastea Tătărească e înfrântă fiindcă mai vine o oștire românească de arcași, însă bătrânul Dan e prins și dus în robie. După ce a trecut Nistrul, Hanul Ghirai, mâniaș că a pierdut lupta, vrea să se răzbuie pe Dan și pune de i-l aduce în cort.

Deși cuprins de lanțuri, măreț intră românul!

— Ghiaur, strigă tătutul cu inima haină,

Ce simte firul ierbii când coasa e vecină?

— Ea pleacă fruntea 'n pace, răspunde căpitanul,

Căci are să renască mai fragedă la anul!

La aceste vorbe Hanul pleacă capul gânditor și șopti că-l știa cât de înțelept e, și cu toate că Dan omorâse atâta tătarime, l'ar ierta și l'ar încărca de daruri, dacă s'ar lepăda de legea creștinească.

— Ceahlăul sub furtună nu cade mușuroi!
răspunde Dan, cum era de așteptat dela firea lui; dar îl roagă pe Han:

Ghirai! mă lasă, lasă în ora morții grele,

Să mai sărut odată pământul țării mele!

Limit de un astfel de suflet, Hanul singur îl desleagă și îi dă calul lui să se ducă: Tată, ia calul meu și du-te!

Bătrânul Dan ferice se duce, Nistrul trece,
 În aerul Moldovei își umflă pieptu-i rece
 Și inima lui crește, și ochii plini de jale,
 Cu drag privesc prin lacrimi, podoaba țării sale.
 Sărmanu, 'ngenunchiază pe iarba ce străluce,
 Iși pleacă fruntea albă, smerit își face cruce
 Și pentru totdeauna sărută ea pe-o moaște
 Pământul ce tresare și care-l recunoaște....
 Apoi el se întoarce la Hanul, intră 'n cort,
 Suspină, șovăește și palid, cade mort!
 Iar Hanul lung privindul, rostește cu durere:
 „O, Dan, viteaz, ferice, ca tine care pieri,
 „Având o viață verde în timpul tinereții,
 Și albă ea zăpada, în iarna bătrâneții!“

Astfel moare Dan. Putea să fugă, dar
 nici o clipă nu s'a gândit să-și calce cu-
 vântul. Pe cât de mare i-a fost viața, pe atât
 de mare i-a fost și moartea și noi iuăm
 parte la ea cu un fel de fior, cu o înălțare
 de suflet cum rare ori ni s'a mai întâmplat
 s'o avem, chiar citind pe Alecsandri.

Și acum, după ce cunoaștem ceva din
 poezia lui Alecsandri, să ne întoarcem iar
 la povestirea vieții lui.

12. Războiul pentru neatarnare.

Liniștea, care domnea în tânăra țară a
 României de atunci fu în curând tulburată.
 Impărăția rusească se luase la harță cu
 Turcia și luptele trebuiau să se dea pe pământul
 Bulgariei, așa că oștirile rusești
 aveau să treacă prin țara noastră. La noi

toată lumea era neliniștită. Peste puțin se auzi că războiul s'a început. Oști rusești treceau mereu grăbite dinspre Prut spre Dunăre, altele se întorceau biruite. Și într-o bună dimineață, Domnitorul Carol se pomeni cu o telegramă prin care marea împărăție rusească îl ruga să-i vie în ajutor „cum va voi și în orice condițiuni va voi” numai să-i ajute, căci păgânătatea îi prăpădește oștirile. Mare și îndreptățită mândrie a cuprins atunci toată suflarea românească.

Căci nu era puțin lucru să ceară atât de umilit ajutor dela noi, împărăția, care cu 50 de ani înainte se socotea stăpână pe noi și ai cărei consuli asvârleau cu vârful cismeii giubelele boierilor cu bărbi albe și cu lacrimi în ochi, veniți să roage pe Măria Sa consulul să nu ne mai asuprească într'atăta. Unul din acești trimiși rusești strigase odată în gura mare: „Le voi lăsa lor numai ochii să plângă!” Acum venise vremea când cel mare și rău odată, se umilia înaintea celui mic și-i cerea ajutorul.

Ochii tuturor românilor erau țintiți cu îngrijare spre Domnul Carol. Toți aveau încredere în înțelepciunea lui. Iar Domnul își puse credința în Dumnezeu și în poporul lui, și hotărî războiul cu încuviințarea corpurilor legiuitoare.

Pretutindeni începură pregătiri. Voinicii fură adunați din văile Carpaților, din căm-

puri, dela Dunăre. Se făcură oști de tineri ciobani și plugari și fură trimise peste Dunăre. Cât de bine s'au luptat, o știu și copiii. Se întoarseră biruitori, cum nu se aștepta nimeni. De atâta timp nu mai pusese mâna pe arma de războiu țăranul deprins cu plugul. O sută de ani fusese rob și umilit, și iată-l acum, se purtă că și cei mai viteji ai războaielor. Pe semne că în sufletele sătenilor noștri nu doarme nici după sute de ani mândra vrednicie a strămoșilor.

Mulți feciori de-ai noștri muriră pe văile Bulgariei și dorm și acum în pământ străin, neavând o mână iubitoare să le aprinză o lumină la căpătâiu în zilele sfinte, dar cu sângele lor s'a răscumpărat atunci neatâr-narea țării.

Acum eram liberi, aveam Domnul nostru, puteam să facem ce vrem în țara noastră. Nu mai aveau dreptul să se amestece în gospodăria noastră nici Turcia, nici Rusia.

Alecsandri, după cum am spus mai sus, plecase dela trebile țării, hotărându-se să trăiască în liniștea casei sale dela Mirecești. Dar cum putea rămâne departe de grijile alor săi un suflet atât de mare și de patriotic ca al lui? Nu-l răbda inima și începui iar să muncească pentru binele țării. Tot timpul războiului, la 56 de ani, când lumea l'ar fi crezut aproape ostenit, el cântă cu o

putere și un avânt cum nu cântase nici în floarea tinereței. Li da putere iubirea de țară și dorul ca oștile noastre să iasă biruitoare. Dar nu se mărginia numai la poezie. Alerga prin țară, ținea cuvântări și lupta pe toate căile pentru strângerea mijloacelor bănești, spre alinarea suferințelor soldaților răniți. În sfârșit avu norocul să-și vază țara neatârnată în urma unui războiu glorios! N'a fost om mai fericit ca Alecsandri. Intinerise. I se auzea cântarea, tot mai puternică, mai vioaie, mai strălucită. Cânta în țară liberă, sub soarele nostru, cu toate ale noastre. E mare clipa când un popor se simte că nu mai atârână de nimeni! Pentru această clipă trebuie să-și dea viața cu drag și cel din urmă flăcău al țării. Clipa aceasta răscumpără libertatea nu numai a celor, cari se luptă pentru ea, dar și a tuturor urmașilor de-a lungul veacurilor. Și Alecsandri cânta libertatea noastră, cânta un Domn încununat de isbândă, cânta steagurile sdrențuite de gloanțe, dar biruitoare, cânta oștirea care dovedise lumii întregi, uimite, că vrednicia românească era acelaș ca pe timpul nebiriuiților Voevozi Ștefan și Mihaiu.

Mișcat de vitejia ostașilor români, scrisese una dintre cele mai frumoase poezii ale lui, în care se vede cât de mult iubea el pe flăcăii, cari aduseseră libertatea țării lor.

Odă ostașilor români.

Juni ostași ai țării mele însemnați cu stea în frunte!
 Dragii mei vultani pe câmpuri, dragii mei șoimani de
 |munte!

Am căutat în tinerețe strămoșeasca vitejie,
 Ditejie fără seamăn pe-acel timp de grea urgie,
 Ce la vechiul nostru nume a adaos un renume,
 Dus pe Dunăre în Mare și din Mare dus în lume!

*

Din acum, la rândul vostru, să v'aduc o închinare,
 Din cu inima creșeută și cu sufletul mai tare,
 Ca eroi de mari legende, vin să vă priveșe în față,
 Voi, nepăsători de moarte, desprețuitori de viață,
 Ce-ați probat cu-avântul vostru lumii puse în mirare
 Că din vultur, vultur naște, din ștejar, ștejar răsare!

*

Toate poeziile scrise pe timpul rășboiului le adună apoi într'o carte, căreia îi zise Ostașii noștri. Aici se află și vestitul Peneș Cureanul și frumoasa povestire a Sergențului, care se 'ntoarce rănit dela Plevna spre casă.

Nici după rășboiu Alecsandri nu se puse pe odihnă. El nu era fire de om încet. Felul lui era să lucreze cât mai mult și cât mai bine. Și pana lui, în loc să prindă rugină, ca la alți scriitori leneși, se făcea tot mai strălucitoare. Acum scria în deosebi teatru și talentul său se arăta mereu în creștere. În 1879 scoase piesa istorică *Despot-Vodă*, în versuri. În 1881, când se proclamă Regatul și Domnitorul Carol se încoronă, ca

Regele Carol I, cu o coroană făurită din oțelul tunurilor luate dela Plevna, tot Alecsandri fu acela, care serbă în poezie încoronarea. În acelaș an o altă bucurie avea să răsplătească talentul lui Alecsandri. Într'un oraș din Franța, Montpellier, se făcu o întrecere de poezii între poeții popoarelor cari, ea și noi, se coboară din romani. Poezia, care a fost găsită cea mai bună a fost *Cântecul gîntei latine*, mândrul cântec de glorie a viței, din care ne tragem :

Latina gîntă e regină
 Într'ale lumii gînte mari :
 Ea poartă'n frunte o stea divină,
 Lucind prin timpii seculari,
 Menirea ei : tot 'nainte,
 Mărei, îndreaptă pașii săi,
 Ea merge 'n capul altor gînte,
 Dărsând lumină 'n urma ei !

Astfel, încă odată, Alecsandri duse cu cinste numele de român peste hotare !

13. Bătrânețea și moartea lui Alecsandri.

Acum Alecsandri era omul ajuns la cea mai înaltă treaptă de mărire, pe care putea s'o dorească. Doamna Țării, acum Regină, scriitoare vestită în străinătate sub numele Carmen Sylva, îl poștea la masa Sa. Amândoi poeții își citeau versurile în minunea acea de palat clădit în mijlocul pădurilor de brad de pe coasta Bucecilor : „Castelul Peleş“.

Toată țara îl cinstea ca pe un om mare, toate capetele se descoperiau înainte-i. Și Alecsandri nu crezu că i-a venit timpul de odihnă; nu crezu, fiindcă el nu dorise această mărire. El dorise înainte de toate binele Țării.

Astfel de om a fost Alecsandri! Chiar când argintul părului alb încunună fruntea lui senină de poet mare, el nu și-a oprit cântarea. Și cu toată bătrânețea, cu cât cânta mai mult, cu atât cânta mai bine. Astfel scrise pentru teatru *Fântâna Blanduziei*, care, cu drept cuvânt, e socotită ca cea mai bună piesă a lui de teatru. Și nu se lăsă nici de trebile Țării. În 1885 fu trimis ca ministru al României la Paris, slujbă, pe care o îndeplini cu cinste până la 1890. În acest răstimp mai alcătui încă o piesă pentru teatru *Ovidiu*, care fu cea din urmă lucrare mai întinsă a lui.

În 1890, poate simțind că i se apropie sfârșitul, Alecsandri se întoarce în țară să-și odihnească bătrânețele în liniștea moșiei sale dela Mircești și să-și aline durerile boalei cu priveliștele unui ținut iubit.

Zilele calde ale verii se urmau una după alta. Bătrânul, slăbit acum, privea prin ferestrele deschise ale odăii lui. Porumburile verzi, înspicate, acopereau ogoarele în jur. Siretul curgea lin sub umbra luncii cântate de poet. Din sat se auziau glasurile copiilor și pe drumuri albe sătenii își îndemneau boii

blânzi, înjugați la carele scârțâitoare. Era liniște... Vântul arunca prin ferestre calde mirosuri de floare și din cerul senin ploua raze peste câmpurile toate, ploua și pe fruntea pleșuvă a poetului ca o binecuvântare venită din înălțimi. Și când bătrânul își ridica încet ochii, vedea departe șirul munților viorii, deasupra cărora uriașul Ceahlău se ridica măreț ca o cunună pe fruntea Moldovei. Așa se înălțase Alecsandri peste atâția oameni ai vremii sale, precum se înălța Ceahlăul peste munții din jurul său.

Se stinse în 22 August 1890. Dara-l adusesse în mijlocul nostru ca prunc cu zâmbetul pe buze și ochii nevinovați, tot vara ni-l luă ca moșneag cu priviri senine și cu plete de argint. Fusese un dar al verii și toată viața lui trecuse luminoasă, caldă, bogată și înflorită ca o zi de vară.

* * *

Și acum, când am trecut ca în sbor asupra vieții lui Alecsandri, — ne putem da bine seama cât de însemnată a fost această viață pentru neamul românesc. Alecsandri e al nostru întreg, al tuturor românilor. Viața întreagă și-a jertfit-o binelui și înălțării patriei sale. Din tinerețe până în adânci bătrânețe, a ascultat de durerile și bucuriile neamului său. *Alecsandri a fost înainte de toate un mare patriot.* Această însușire a

fost precumpănitoare în firza lui, și numai dacă ne dăm seama de aceasta putem înțelege deplin și viața și opera lui Alecsandri. Toate darurile pe cari i le-a dat Dumnezeu, sufletul cald, mintea vioaie, versul și vorba, el le-a pus în slujba țării.

Putere de muncă avea ca puțini alții și pe aceasta a jertfit-o țării. Muncă, muncă toată viața, muncă plină de rod! Munca dă sănătate și mulțumire sufletului. Prin ea te înalți. Alecsandri a înțeles aceasta și viața lui întreagă a fost o muncă. Așa a fost viața tuturor oamenilor mari. Cu toți cei 70 ani ai săi moartea l-a prins tot tânăr, tot înflorit, căci poezia și munca îi dăduse „tinerețe fără bătrânețe și viață fără moarte”.

El e dintre rarii oameni, cari și-au pus viața toată în slujba neamului lor. Atât de mult și-a iubit țara încât a vorbit vecinic numai de ea, arareori îngăduindu-și să răfăcească pe aiurea, ca vulturul, care se rotește vecinic pe deasupra cuibului său, neîndurându-se, de dragul puilor să se înalțe spre ceruri mai înalte, dar mai reci și mai pustii.

Și omului, care a lucrat atât de mult și cu atâta căldură pentru neamul lui, nimeni dintre noi nu trebuie să-i dea uitare, acum după moarte, cum nu l-au uitat în viață cei cari trăiau cu el, dela țaran până la Dodă.

Au mai fost poeți, cari au cântat tot atât de bine ca Alecsandri și poate chiar mai bine. Dar nici unul n'a fost, care să-și uite atât de deplin ființa lui, să asculte numai durerile și bucuriile noastre, să-și împletească într'atât viața lui cu a neamului său.

Voi, ciobani, trebuie să-l iubiți, că el v'a adunat întâi doinele și n'a lăsat să piară atâta frumusețe, pe care voi o aruncați nepăsători vânturilor, pădurilor și isvoarelor; voi, plugari, să nu-l uitați, fiindcă el a arătat lumii cu atâta măiestrie viața voastră și frumusețea câmpurilor voastre; voi, ostași să vă aduceți aminte cu drag de el, căci el singur v'a cântat vitejia și a ridicat la nemurire faptele voastre.

Să nu-l uitați nici voi, copii, mai ales voi! Să nu-l uitați pentru atâtea poezii și povești, cari vă încântă, pentru Barbăcot, de care vă pufnește râsul, pentru Meșterul Manole și Constantin Brâncoveanu, care vă aduce lacrimi în ochi, pentru Dan căpitan de plai, cel care vă face să visați vitejii nebiruite și fără pată; pentru toate poeziile lui, cari vă fac să slăviți trecutul neamului nostru și să vă înfiorați de iubirea de Patrie; să nu-l uite întreg neamul românesc, pentru binele și înălțarea căruia și-a închinat Alecsandri toată viața.

Iar el, dulcele și luminosul cântăreț al
țării sale, liniștit și increzător să doarmă
sub piatra mormântului său:

Triumf eeres e moartea când moare muncitorul
Urmașilor din lume lăsând brăzdat ogorul
Și cu-o verdeață vie de-alung acoperit
Rodește munca'n urmă și râde holda'n soare
Iar cei rămași în viață admir pe cel ce moare,
Zicând: pentru a lui fără trăit-a și-a murit!

Alecsandri și-a făcut pe deplin datoria.
Și în aceasta, să dea Dumnezeu ca fiecare
român, în marginile puterii sale, să-l ia ca
pildă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Miorița.

Pe-un picior de plaiu,
Pe-o gură de raiu,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale
Trei turme de miei
Cu trei ciobănei
Unu'i Moldovan,
Unu'i Ungurean
Și unu-i Vrancean.
Iar cel Ungurean
Și cu cel Vrancean,
Mări se vorbiră
Și se sfătuiră

Pe la-apus de soare
 Ca să mi-l omoare
 Pe cel Moldovan
 Că'i mai ortoman,
 Ş'are oi mai multe
 Mândre şi cornute
 Şi cai învăţaţi
 Şi câni mai bărbaţi!...
 Dar cea Mioriţă
 Cu lână plăviţă
 De trei zile 'neoace
 Gură nu-i mai face,
 Iarbă nu-i mai place.
 — Mioriţa lae,
 Lae, bucălae,
 De trei zile 'neoace
 Gura nu-ţi mai face!
 Ori iarba nu-ţi place,
 Ori eşti bolnăvioară
 Drăguţă. Mioară?
 — Drăguţule bace!
 Dă-ţi oile 'neoace
 La negru Zăvoi,
 Că-i iarba de noi
 Şi umbra de voi.
 Stăpâne, stăpâne,
 Iţi chiamă ş'un câne
 Cel mai bărbătesc
 Şi cel mai frăţesc,
 Că l'apus de soare
 Vreau să mi-te-omoare

Baciul Ungurean
 Și cu cel Vrâncean!
 — Oiță bârsană,
 De ești năzdrăvană
 Și de-a fi să mor
 În câmp de mohor,
 Să spui lui Drâncean
 Și lui Ungurean
 Ca să mă îngroape
 Aici pe aproape,
 În strunga de oi,
 Să fiu tot cu voi;
 În dosul stâni
 Să-mi aud câinii.
 Aste să le spui,
 Iar la cap să-mi pui
 Flueraș de jag,
 Mult zice cu drag!
 Flueraș de os,
 Mult zice duios!
 Flueraș de soc,
 Mult zice cu foc!
 Dântul când a bate
 Prin ele-a răzbate
 Ș'oile s'or strânge,
 Pe mine m'or plânge
 Cu lacrimi de sânge!
 Iar tu de omor
 Să nu le spui lor.
 Să le spui curat
 Că m'am însurat

Cu-o mândră Crăiasă,
 A lunei mireasă;
 Că la nunta mea
 A căzut o stea;
 Soarele și luna
 Mi-au ținut cununa.
 Brazi și pălținași
 L-am avut nuntași,
 Preoți, munții mari,
 Paseri lăutari.
 Păsărele mii
 Și stele făclii!
 Iar dacă-i zări
 Dacă-i întâlni
 Maicuță bătrână
 Cu brăul de lână
 Din ochi lăcerămând,
 Pe câmpi alergând,
 Pe toți întrebând
 Și la toți zicând:
 Cine-a cunoscut
 Cine'mi-a văzut
 Mândru ciobănel
 Tras printr'un inel?
 Fețișoara lui
 Spuma laptelui;
 Mustăcioara lui
 Spicul grâului;
 Perişorul lui
 Pana corbului;
 Ochișorii lui
 Mura câmpului!...

Tu, mioara mea,
 Să te 'nduri de ea
 Și'i spune curat,
 Că m'am însurat
 Cu-o fată de craiu,
 Pe-o gură de raiu.
 Iar la cea măicuță
 Să nu spui, drăguță,
 Că la nunta mea
 A căzut o stea,
 C'am avut nuntași
 Brazi și păltinași,
 Preoți, munții mari,
 Pasări, lăutari,
 Păsărele mii
 Și stele făclii!...

BCU Cluj - Central University Library Cluj

BIBLIOTECA UNIV

0776 16. VI. 1923

CLUJ

Intemeiată la 1861 de marii metropoliți Andreiu Șaguna dela Sibiu și Alex. Sterca-Șuluțiu dela Blaj, de frunțașii neamului nostru de atunci: Tim. Cipariu, George Barițiu, Axente Severu, cav. I. Pușcariu, baron Vasile Pop, Dr. I. Rațiu, Iacob Bologa ș. a. cu scopul de a înainta cultura poporului român prin tipărire de cărți bune și folositoare, a înființat și va înființa și susținea bibliotecii populare în fiecare comună, bibliotecii regionale în fiecare centru de despărțământ și o bibliotecă mai mare centrală; a întemeiat și va întemeia și susținea muzee regionale în centrele despărțământelor, pe lângă un mare Muzeu Central; a ridicat și va ridica și susținea case naționale în toate comunele românești; a aranjat și va aranja expoziții etnografice (de porturi, de jocuri naționale etc.), de agricultură, de grădinărit, pomărit, de copii, industriale, artistice ș. a.; a ținut și va ținea conferințe și prelegeri populare; a acordat și va acorda premii și burse (stipendii); a înființat și va înființa bănci populare, cooperative ș. a.; a instruit și va instrui pe analfabeți (pe ceie nu știu ceti și serie). „Asociațiunea” e împărțită în despărțăminte (cercuri), iar acestea în comune sau agenturi. 4 persoane pot face o agentură și cere prin directorul despărțământului o bibliotecă dela

---

Abonați publicațiile „Asociațiunii“!

„TRANSILVANIA“

Cea mai veche revistă românească din Ardeal

Apare lunar.

Costul abonamentului anual:

pentru membrii „Asociațiunii” . . . . . 100 Lei
pentru nemembri . . . . . 200 Lei

Abonați-vă la „Biblioteca Poporală“.

Ultimii numeri conțin următoarele :

- Nr. 127. Cum să ne îngrijim vița de viie și vitele, sfaturi practice de I. A. și P. și Ioan Zamfirescu.
- Nr. 128. Hârtia de-o sută (Alberto), povestire de Edmondo de Amicis, tălmăcire de D-na Șt. Bindei.
- Nr. 129. Al doilea președinte al „Asociațiunii“ Vasile L. baron Pop 1819—1875, de Dr. Ilie Dăianu prot., membru al secț. ist.
- Nr. 130. Calendarul „Asociațiunii“ pe anul 1926, întocmit de Horia Petra-Petrescu.
- Nr. 131. Dușmanii omului. (Vrășmașii sănătății și ai averii) sfaturi practice de Ioan Pop-Câmpeanu.
- Nr. 132. Snoave, chiuituri, povestiri, adunate de Andreiu Bărseanu, cu o biografie a fostului președinte al „Astrei“.
- Nr. 133. Povestea vieții lui Vasile Alecsandri de Gh. Vâlsan membru al Acad. Rom.

Cea mai răspândită publicațiune poporală

„BIBLIOTECA POPORALĂ :-: A ASOCIAȚIUNEI“ :-:

e îngrijită de secretarul literar al „Asociațiunii“.
cu sprijinul celor mai buni scriitori pentru popor.

Costul abonamentului anual:

pentru membrii „Asociațiunii“ . . . . . 50 Lei
pentru nemembrii . . . . . 70 Lei

Adresa: „ASOCIAȚIUNEA“ Sibiu, Strada Șaguna 6.

Tipografia „Dacia Traiană“, Sibiu.